

Lysbuen kunstmuseum, samling

Kunstneren Severin Segelcke har to store malerier i samlingen. Det er Rallarer 1909 og Første tog i Vestfjorddalen 1909.

Maleriene er to store lerreter som forteller om livet under bygginga av industrien på Rjukan. Det ene forteller om anleggsarbeidertida, og gir et innblikk rett inn på arbeidsplassen. Det andre forteller om møtet mellom jordbrukskulturen og den tekniske industritida.

Begge bildene utmerker seg til å snakke om industriutbyggingene på et mer personlig nivå enn for eksempel Kittelsens akvareller. Segelcke maler fortellingene fra samme ståsted som menneskene på bildene. Han gjengir menneskene i naturtro størrelse, nesten som om han står rett ved sida.

Bildene er fine å bruke fra barnehage til videregående skole. På ulike nivåer kan lærer snakke om samfunnet under industriutbygginga. Det kan være samtaler om endringer som industrisamfunnet fører med seg, som overgang fra bondesamfunn til industrisamfunn.

Rallarer er et bilde som gir rom for å samtale om det tunge arbeidet rallarene hadde. Her kan lærer fortelle at jernbanen fra ? ble bygd ferdig på to år, og der det i tidsrommet var tre måneders streik. Bildet med alle arbeiderne gir også et inntrykk av at det var mange i arbeid, hele 1400 mann på det meste. Rallarlivet var tungt og mannsdominert, vi ser ingen kvinner på bildet. Kvinnene kan allikevel nevnes ved å trekke fram deres arbeidsoppgaver på byggeplassen – som kokker og tjenestejenter.

«Her er gutten som kan tumle seg i fjellene, og min tittel det er slusk, og mitt paradisi er gruben og tunnellene, jeg har snus i alle lommer, jeg har hus i hver en busk.» Sitat fra?

Det første tog i Vestfjorddalen er et bilde som viser en allerede bosatt familie i Vestfjorddalen. Dyra og de bunadskledde generasjonene forteller om en slekt som nå har en ny framtid. Toget som kommer, vil være det første av opptil 2000 årlige togavganger mellom Vemork og Mæl. Lasten er byggematerialer til verdens største kraftstasjon, til fabrikker, og til Rjukan by. I løpet av få år vil Rjukan og Vestfjorddalen endres for alltid, og et bondesamfunn vil bli til et bysamfunn med flere tusen innbyggere.

Forslag til oppgave: 8 sekunder

Se på bildet i åtte sekunder, og snu deretter ryggen til, og fortell hva dere husker. Elevene ser mange ting i bildene, og dette kan være et fint utgangspunkt for å få i gang en samtale om bildene, og innholdet.

Med de eldre elevene kan man sammenlikne Segelckes bilder med Kittelsens akvareller for å belyse historiefortelling, og ulike fortellerstemmer.

Henrik Sørensen, Det sorte fjellet 1925 og Fra Telemark 1928

Christian Skredsvig, uten tittel/uten år

Kunstneren Henrik Sørensen var opptatt av Telemark. Han reiste flere ganger til Telemark for å hente inspirasjon, og for å tilføre den norske kunstscenen det «typisk norske». Sørensen søkte til Telemark for å finne tilbake til den norske folkesjela. Han oppfordret andre til å gjøre det samme. Sørensens malerstil er ikke fullt så detaljert som Skredsvigs (i midten), men gjengir et grovere landskap. Bygningene på bildene hans er typisk arkitektur fra bondesamfunnet, som man ennå kan finne rikelig av i Telemark. Til tross for at bildene er malt etter industriutbyggingene i Notodden og Rjukan, er motivene tradisjonelle.

Maleriene åpner for samtaler med elever i alle aldersgrupper om det førindustrielle samfunnet, og overgangen fra bondesamfunn til industrisamfunn. Lærer kan for eksempel snakke om hva som gikk tapt, og hva som ble tilført i denne overgangen.

Utover å samtale om historiens forløp, kan lærer trekke inn temaer som kunsthistorie i Norge, folkekunst, samt fargelære og komposisjon.

David Andersen, Sølvfatet 1913

Sølvfatet var en gave fra de ansatte til Sam. Eyde ti år etter middagsselskapet der Sam Eyde møtte Kristian Birkeland første gang. Sølvfatet er laget av sølvsmed David Andersen, og gjengir kraftstasjonene og Eyde/Birkeland prosessen. Øverst står fruktbarhetsgudinnen Venus.

Fatet er et godt utgangspunkt for å snakke om symboler og verdi.

Tekst fra Aina Flaten, formidler på NIA.

